

W 2008 r. Koalicja KARAT przeprowadziła badania dotyczące warunków pracy kobiet w super- i hipermarketach w Polsce. Z badań wynika, że dochodzi tam do naruszeń prawa pracy. Kobiety pracują dłużej niż przewiduje to ich czas pracy, nie mogą korzystać ze zwolnień lekarskich, nie mogą wykorzystać ustawowych dwóch dni na opiekę nad dzieckiem oraz urlopów, matki są dyskryminowane, a przepisy BHP nie są przestrzegane. Pracownice często nie znają swoich praw i ich nie egzekwują. **Czy Ty znasz swoje prawa w pracy i obowiązki swojego pracodawcy?**

WARTO ZNAĆ:

- kodeks pracy – najważniejszy dokument regulujący prawa i obowiązki pracownic/ków i pracodawców
- regulamin pracy – zawiera m.in. informacje dotyczące: organizacji i systemu pracy, czasu pracy, sposobu wypłaty wynagrodzenia, ryzyka zawodowego, potwierdzania obecności i usprawiedliwiania nieobecności, wyposażenia pracownic/ków w narzędzia, materiały, odzież i obuwie robocze oraz w środki ochrony indywidualnej, w przypadku prac uzbrojonych kobietom
- układy/ porozumienia zbiorowe pracy, statuty

UMOWA O PRACĘ

Umowa o pracę określa:

- kto ją zawiera
- jej rodzaj
- datę zawarcia
- warunki pracy i płacy (rodzaj pracy, miejsce pracy, wynagrodzenie ze wskazaniem jego składników, wymiar czasu pracy, termin rozpoczęcia pracy)

Umowę o pracę zawiera się, zmienia i rozwiązuje **na piśmie**. Żądaj precyzyjnego określenia, na piśmie, Twojego stanowiska pracy i zakresu obowiązków. Zakres obowiązków musi być zgodny z faktycznie wykonywaną pracą.

Jeżeli zawarłaś/teś kolejno 2 umowy o pracę na czas określony z tym samym pracodawcą, to kolejna umowa jest na czas nieokreślony. Przedłużenie, w formie **aneksu**, umowy na czas określony, uważa się za zawarcie kolejnej umowy.

DYSKRYMINACJA I MOBBING

Pracownice/ y mają równe prawa, jeśli wypełniają te same obowiązki. Pracodawca ma obowiązek zapobiegać dyskryminacji i mobbingowi. Osoba jest **dyskryminowana**, gdy ze względu na jakąś cechę (np. wiek, płeć) jest w porównywalnej sytuacji traktowana inaczej niż po-

została/li pracownice/ y. **Mobbing** to działania lub zachowania przeciwko pracownicy/ kowi, które polegają na uciążliwym i długotrwałym nękanu jej/ go lub zastraszaniu.

Podczas rekrutacji możesz **odmówić odpowiedzi na pytania o stan cywilny, rodzinny, plany związane z życiem osobistym**.

Dyskryminacja ze względu na płeć to każde zachowanie o charakterze seksualnym lub odnoszące się do Twojej płci, którego nie akceptujesz (np. dotykanie, aluzyjne, sprośne dowcipy, niedwuznaczne gesty czy spojrzenia).

Gdy przełożony **stale, przez dłuższy czas**:

- lekceważy Cię,
- ustawia grafik pracy bez uwzględnienia Twoich potrzeb,
- uniemożliwia korzystanie z przerw w pracy,
- nastawia pracowników przeciwko Tobie,
- obarcza Cię zbyt dużą odpowiedzialnością przy jednoczesnym ograniczeniu możliwości podejmowania decyzji,
- zmusza Cię do pracy ponad siły lub pracy niezgodnej z zakresem obowiązków,
- wyciąga negatywne konsekwencje, jeśli usiłujesz egzekwować respektowanie swoich praw,
- zastrasza możliwym zwolnieniem z pracy – **stosuje wobec Ciebie mobbing**.

CZAS PRACY

Podstawowy **czas pracy** to 8 godzin na dobę (wyjątkowo 12 godzin, jeśli **uzasadnia to rodzaj lub organizacja pracy**) i 40 godzin w tygodniu.

Praca w godzinach nadliczbowych jest dopuszczalna tylko wyjątkowo. **Tygodniowy czas pracy łącznie z nadgodzinami to maks. 48 godzin.** W ciągu roku możesz przepracować maks. **416 godzin** nadliczbowych (52 tygodnie pracy w roku razy 8 nadgodzin).

Za pracę w godzinach nadliczbowych przysługuje dodatek w wysokości:

- 100% (**gdy świadczysz pracę** w nocy, niedziele, święta, jeśli nie są

dla Ciebie dniami pracy, w dniu wolnym udzielonym w zamian za pracę w niedzielę lub święto)

- 50% wynagrodzenia (praca w każdy inny dzień)

Pracodawca może na Twój wniosek udzielić dnia wolnego w zamian za nadgodziny. Bez wniosku – liczba dni wolnych jest o połowę wyższa niż ilość przepracowanych nadgodzin.

„**Ciągi pracy**” (praca bez przerwy) są **niedozwolone**.

W każdej dobie masz prawo do co najmniej **11 godzin**, a w tygodniu do co najmniej **35 godzin nieprzerwanego odpoczynku**. W związku z przejściem na inną zmianę, tygodniowy nieprzerwany odpoczynek musi wynosić co najmniej 24 godziny.

Jeśli pracujesz co najmniej 6 godzin na dobę, masz prawo do 15-minutowej przerwy.

W nocy możesz pracować maks. 8 godzin, jeżeli Twoja praca jest związana z dużym wysiłkiem fizycznym lub umysłowym.

Na Twoje żądanie pracodawca ma obowiązek udostępnić Ci ewidencję czasu pracy.

Przysługuje Ci prawo do corocznego, nieprzerwanego, płatnego urlopu wypoczynkowego. Urlopy powinny być udzielane zgodnie z **planem urlopów lub w terminie ustalonym z pracodawcą**.

BHP

Musisz mieć zapewnione bezpieczne i higieniczne warunki pracy. Jeśli ten warunek nie jest spełniony i bezpośrednio zagrożone jest zdrowie i życie Twoje lub innych osób, masz prawo odmówić wykonywania pracy i zawiadomić o tym przełożonego.

Pracodawca ma obowiązek dostarczyć Ci nieodpłatnie:

- **środki ochrony indywidualnej** zabezpieczające przed szkodliwymi dla zdrowia czynnikami
- **odzież i obuwie robocze**, gdy Twoja odzież może ulec zniszczeniu lub znacznemu zabrudzeniu oraz ze względu na wymagania sanitarne lub BHP

Nadzór i kontrolę nad przestrzeganiem prawa pracy, w tym przepisów i zasad BHP oraz warunków środowiska pracy, sprawują Państwowa Inspekcja Pracy i Państwowa Inspekcja Sanitarna.

ORGANIZACJE ZWIĄZKOWE

Pracownice/y mogą tworzyć i przystępować do organizacji związkowych. **Reprezentują one wszystkie/ch pracownice/ków, w tym osoby niezrzeszone.** Na Twój wniosek mogą podjąć się obrony Twoich praw i interesów. Związki zawodowe kontrolują przestrzeganie prawa pracy oraz zasad BHP.

RODZICIELSTWO A PRACA

Nie wolno zatrudniać kobiet przy pracach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia, a kobiet w ciąży dodatkowo w godzinach nadliczbowych ani w porze nocnej.

Pracodawca nie może wypowiedzieć, rozwiązać umowy o pracę pracownicy w okresie ciąży, ani w okresie urlopu macierzyńskiego. Nie dotyczy to kobiet zatrudnionych na okres próbny do 1 m-ca. Jeżeli masz umowę: na czas określony, czas wykonywania określonej pracy, na okres próbny powyżej 1 m-ca i koniec tej umowy przypada przed datą porodu, **umowa zawsze przedłuża się do dnia porodu.**

Jeśli karmisz piersią i pracujesz 4-6 godzin na dobę, masz prawo do półgodzinnej przerwy na karmienie; pracujesz 8 godzin – przysługują Ci dwie takie przerwy. Przerwy mogą być **na wniosek** udzielane łącznie. Jeśli opiekujesz się dzieckiem w wieku do 4 lat, bez Twojej zgody nie wolno Cię zatrudniać w godzinach nadliczbowych ani w porze nocnej. Jeśli wychowujesz dziecko w wieku do 14 lat, przysługują Ci w ciągu roku 2 dni wolnego w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.

DOCHODZENIE ROSZCZEŃ

Gdy Twoje prawa są łamane w pracy, możesz dochodzić roszczeń w sądzie pracy. Przed skierowaniem sprawy do sądu możesz żądać wszczęcia postępowania pojednawczego przed zakładową komisją pojednawczą.

Twoim pracodawcą jest właściciel sieci handlowej, w ramach której Twój market prowadzi działalność. On jest podmiotem właściwym do dochodzenia roszczeń z tytułu naruszeń praw pracowniczych.

Jeżeli chcesz **odwołać się od wypowiedzenia umowy o pracę, chcesz przywrócić do pracy lub odszkodowania**, musisz w ciągu **14 dni** od dnia doręczenia zawiadomienia o rozwiązaniu umowy bez wypowiedzenia lub od dnia wygaśnięcia umowy **złożyć pismo w tej sprawie do sądu pracy.**

Zaległy urlop, którego nie wykorzystasz w ciągu 3 lat, od kiedy Ci przysługiwał, przedawnia się i pracodawca nie musi Ci go udzielić. Nie musi także wypłacić ekwiwalentu za ten urlop. Nie możesz tego dochodzić w sądzie, gdyż **roszczenia ze stosunku pracy przedawniają się z upływem 3 lat** od dnia, w którym konkretne uprawnienia powinny być (a nie zostały) zrealizowane.

Bezpłatnych porad na temat prawa pracy udziela Państwowa Inspekcja Pracy, biura porad obywatelskich, uniwersyteckie kliniki prawa, różne organizacje pozarządowe.

Ulotka przygotowana dzięki wsparciu finansowemu Fundacji im. Friedricha Eberta. Przedstawicielstwo w Polsce

Ulotka przygotowana przez Koalicję KARAT ul. Rakowiecka 39A/14, 02-521 Warszawa tel/fax: (48) 22 628 20 03 www.karat.org, www.kobietypraca.org

Pracując w supermarkecie, masz prawo...